

Dokumentation från seminariet

Speed-dating för kultur

Speed-dating för samverkan

”Träffa kollegor och ideella kulturorganisationer du tidigare bara hört talas om eller inte ens visste fanns.”

Så stod det i inbjudan till den speed-dating för kulturen som Koalition för kulturdebatt bjudit in till i Riksteaterns lokaler i Hallunda den 2 april 2009.

Varför denna speed-dating? Har kulturlivets olika delar för dålig kontakt med varandra?

– Ett starkt kulturliv växer underifrån, sade Gunno Sandahl från Folket Hus och Parker i sin inledning av arrangemanget. Vi behöver en mer gemensam plattform och jag hoppas att de möten som sker här i dag ska bli startpunkten för ett sådant arbete.

Gunno Sandahl menade att kulturmyndigheterna ofta har dålig koll på vad den civila sektorn arbetar med inom kulturområdet, vilken bredd som finns och hur stor aktiviteten är.

– Det saknas politiska strategier för hur den civila sektorn ska utvecklas inom kulturområdet, sade Sandahl.

Ett femtiotal personer från nästan lika många kulturorganisationer hade samlats i Hallunda för att lära känna varandra bättre. Alla fick en minut på sig att presentera sig, sedan en minut för eftertanke innan det var dags för nästa speed-datingpartner.

Jan Simonsson från Sensus beskrev hur de som studieförbund arbetade med livsfrågor, globaliseringen, utbildningar och kulturarrangemang.

– Jag är själv kulturarbetare och försöker få in teater på så många områden som möjligt inom vår verksamhet, sade han till Monika Törnblom från Folkets Hus och Parker.

Hon berättade å sin sida om digitaliseringen av landets Folkets Hus, hur den öppnat nya möjligheter för stora kulturarrangemang. Till exempel kan man idag visa föreställningar från Metropolitan i New York på mindre orter i Sverige. Men teknikutvecklingen har även öppnat nya möjligheter för utbildningar och interaktivitet mellan olika delar av det civila samhället.

Båda tyckte att kontakten mellan kulturens olika områden var för dålig idag.

– Jag tror att det här är ett bra arrangemang, sade Jan Simonsson. Det är intressant att se hur en gammal folkrörelse som Folkets Hus och Parker är på väg att utvecklas i en ny tid.

Vid bordet intill beskrev Gustav Tegby, dramaturg, hur Riksteatern är uppbyggd som en folkrörelse med 230 föreningar över hela landet.

– Vårt mål är att erbjuda kvalitetskultur överallt, var man än bor.

Hans speed-datingpartner Malin Tuvas från Amatörteaternas riksförbund, ATR, fyllde omedelbart i:

– ATR har idag ungefär 10 000 medlemmar i 300 olika föreningar. Vår uppgift är att stötta föreningarna med kurser, festivaler och en möjlighet att träffa andra som håller på med samma sak för att utbyta erfarenheter. Vårt kansli ligger i Västerås.

Vad tror de då, är kunskapen om andra delar av kulturlivet för dålig idag? Gustav Tegby svarade med att ställa en fråga till Malin Tuvas.

– Tror ni inom ATR att vi som arbetar med Riksteatern skulle kunna bidra med något för att utveckla er verksamhet?

– Det tror jag säkert. Det handlar ju om två rikstäckande organisationer inom samma kulturområde. Men jag tror också att man måste vända på det. Ofta tänker man att de professionella organisationerna kan bidra till amatörerna, men det kan också vara tvärtom. Genom sin folkliga förankring kan amatörkulturen bidra till det professionella kulturlivet.

Flera av de snabba samtalen kom att handla om mångkulturbegreppet. Vid ett bord diskuterade Bengt Hall från Musikarrangörer i samverkan, sin erfarenhet från Malmö, där det lever människor från 170 olika nationaliteter. Tillsammans med Jan Gustafsson från organisationen Welfare inspired by Relations and Activities prövade han tanken hur det mångkulturella skulle kunna synas mer i deras egna organisationer.

Även Marianne Högmark från ABF och Lars Farago, Riksförbundet för folkmusik och dans, var inne på att det etablerade kulturlivet måste bli mycket bättre på mångfald.

– När jag växte upp bodde jag i en del av Stockholm där omkring 40 procent av befolkningen kom från ett annat land, berättade Marianne. Men ju mer jag kommit in i kultur- och arbetslivet, desto mindre ser jag av den erfarenheten eller de människorna.

Ju längre tiden gick, desto mindre formella blev diskussionerna, och när de två timmarnas speed-dating var över hade deltagarna samtalat med varandra om allt mellan himmel och jord.

– Det har varit jätteroligt, sade Sofia Nygren, Sveriges orkesterförbund. Jag var lite skeptisk innan jag kom hit, och tänkte att det skulle vara svårt att få något vettigt sagt på en minut. Men nu har jag lärt mig väldigt mycket om de andra organisationerna. Jag har hela fickan full av visitkort och massor av idéer. Säkert går det inte genomföra dem alla men några av dem kanske.

Ni lever i ett fritt land – förena er!

– Det finns inget häftigare ord än dagordning!

Så formulerade sig Alice Bah Kuhnke, chef för tankesmedjan Sektor3, när hon talade på seminariet efter speed-datingen. Hon beskrev sin egen erfarenhet av att vara aktiv i frikyrkan i sin barndoms småländska skogar. Hur hon gick med i kyrkan som en slags revolt mot sina radikala föräldrar och hur hon som ung tonåring tillbringade stora delar av sitt liv i kyrkans verksamheter.

– När jag var tolv berättade jag för pastorn att jag var redo att ta över och leda församlingen i hans ställe. Han har senare berättat för mig att det är enda gången han uppmanat någon att lägga mindre tid i kyrkan, berättade Alice Bah Kuhnke med ett skratt.

Men bortsett från att engagemanget ibland blev ”för stort” så fick hon lära sig lära sig massor om föreningslivet. Kyrkan blev hennes ingång till folkrörelserna.

– Jag fick hopp och tro på att allt är möjligt. Jag har sett hur man kommer till en yta i skogen, med stora stenar och träd, och säger att här, just här ska vi bygga vårt församlingshem. Har ni varit med om det? Hur man med gemensamma ansträngningar tar ned träden och bänder upp stenarna, forslar iväg dem. Egentligen utan några pengar alls. Hur man får upp väggar och fönster på rätt ställe. Dörrar. Hur det några månader senare står ett hus där. Vilken fantastisk känsla det är. Och alla har haft sin speciella uppgift. Någon kunde måla. Någon kunde spika, eller köra traktor eller häst där traktorerna inte kunde komma fram. Jag har träffat många i min egen ålder, födda på sjuttioalet, som inte har fått uppleva att detta är möjligt, om man gör det tillsammans.

Hon berättade om sin pappa Jimmie, som är från Gambia. Hur han alltid kunnat jämföra möjligheterna i Sverige med sitt gamla hemland och sagt till sina barn att: Ni lever i ett fritt land – förena er!

– Jag har haft det som en ledstjärna ända sedan jag var liten. Genom kyrkan och fotbollsföreningen lärde jag mig mötesformer och demokrati. Hur man sade ”kan vi godkänna dagordningen?” Det är en av de häftigaste saker jag vet! Kan vi godkänna dagordningen! Det betyder ju att man kommer överens om en form för demokratin.

– Ofta när jag arbetat med ungdomsorganisationer har de sagt att vi måste ändra mötesformerna för att locka fler ungdomar. Jag blir alltid misstänksam när någon säger så. För vad är det vi ska ändra på? Jag tror det är viktigt för demokratin och föreningslivet att människor lär sig hur man gör en dagordning. Hur man skriver ett protokoll, eller hur man fattar beslut på ett möte. Det är grunden för demokratin, grunden för människors gemensamma arbete.

Mer samverkan inom kulturlivet?

Efter Bah Khunkes anförande samlades deltagarna på seminariet i grupper, där en samtalsledare hade formulerat en fråga att diskutera kring. Flera av grupperna handlade om för- och nackdelar med samverkan mellan kulturlivets olika grenar.

Calle Nathansson från, SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, tog upp frågan samverkan mellan SKL och det civila samhället. Han ville med sin fråga diskutera vilka som är civilsamhällets företrädare på central nivå, men hans gruppdiskussion landade ändå i det lokala.

– Det är bra om man har ett gemensamt om centralt dokument att utgå ifrån när man samverkar med kommunerna, sade Nathansson. Men det är ändå på det lokala planet som arbetet sker, med gemensamma arrangemang mellan organisationer och arrangörer. Där tror jag att den portföljmodell som kulturutredningen föreslår skulle kunna spela en viktig roll. I arbetet med samverkan på lokal och regional nivå skapar man kanske framtidens överenskommelser och samverkansformer mellan kulturlivets olika delar. Men nu är det ju inte säkert att det blir något av kulturutredningen, så vi får väl se.

Ellen Tejle ledde en grupp som diskuterat frågan om kulturen skulle ha nytta av att organisera sig på samma sätt idrottsrörelsen, med någon form av "rikskulturförbund".

– Vår diskussion visade att det inte finns något akut behov, men det finns ett behov av att titta på de goda exemplen. Genom att det finns ett riksidrottsförbund vet man till exempel hur många som är aktiva i idrottsrörelsen. Men vi har ingen aning om hur många som "kulturar" runt om i landet. Jag tror att vi skulle tjäna på att gå samman för att visa hur viktiga vi är. Där skulle samverkan kunna ändra villkoren på länge sikt.

Bengt Hall från Musikarrangörer i samverkan, ställde den provocerande frågan om samverkan inom kulturlivet kunde bli för stor. Om det finns en gräns där man kväver sina respektive identiteter.

– Jag trodde att det skulle finnas en större rädsla för den egna identiteten, konstaterade han. Men det som framkommit här ikväll är att det finns en stor öppenhet. Vi har allt att vinna på att bredda dialogen och vår gemensamma plattform. Däremot måste vi kräva att det får ta tid. Man kan inte säga från något håll att det ska ta tre månader att göra om strukturen i Kultursverige. Det måste få ta den tid det tar.

Ingela Thalén, ordförande för Folkdansringen, frågade hur amatörkulturen kan samverka för att erbjuda möjligheter för yrkesutövande kulturarbetare.

– Vi konstaterade i vår diskussion att man kan samverka i kortare eller längre projekt. Det finns redan idag många som erbjuder arbetsplatser åt yrkesutövande. Festivaler, konserter och andra typer av arrangemang. Det framkom i diskussionen att många däremot anser att det är viktigt att oftare kunna gå över genregränserna inom kulturen. Att musikorganisationer, konstnärer, teatrar kan samverka mer för att föra över kompetens åt båda håll. Här kan hembygdsföreningar, Folkets Hus och studieförbund säkert också spela en större roll.

– Men, avslutade Ingela Thalén, vi landade till slut även i den klassiska frågan: var finns pengarna?

Nina Högberg från organisationen Sverok, konstaterade i sin gruppdiskussion att grunden för samverkan är tydlig. Även om kulturupplevelser ofta är ett individuellt projekt, ett teaterbesök eller beslutat att gå på en konsert, så är grunden för upplevelsen ändå gemensam.

– Upplevelsen skapar en gemensam plattform för diskussion, sade Nina Högberg. Och det gäller oavsett om man är skapande eller åskådare. Man delar en erfarenhet.

Även *Christer Pallin* från Riksidrottsförbundet var inne på en fråga av liknande existentiell karaktär för det civila samhället: Är våra föreningar och organisationer på väg att tas över av anställd personal? Vad händer när medlemmarna blir konsumenter?

– Det handlar ytterst om frågan varför man bildar man föreningar idag, sade Christer Pallin. Ett svar som kom fram i gruppen var att man gör det för att man behöver pengar. Men vi enades om att det krävs något mer existentiellt i grunden. Ett behov av gemensamma mål.